इयत्ता – चौथी – पाठ्यक्रम

विद्यार्थ्यांना पुढील **उद्दिष्टे** साध्य करण्यास मदत व्हावी म्हणून चेतक आणि पोषक वातावरण निर्माण करणे–

१. परिचित शब्दांच्या साहाय्याने तोंडी वाक्ये तयार करणे.

२. परिचित अक्षरे व स्वरचिन्हे यांच्या साहाय्याने बनविलेले शब्द वाचणे.

३. परिचित शब्दांच्या साहाय्याने तयार केलेली वाक्यकार्डे वाचणे.

४. दृक–शब्दांच्या मदतीने तयार केलेले अनुभवतक्ते वाचणे.

५. शब्दांची नादमयता ओळखणे.

६. पाठ्यपुस्तकाच्या आणि अपरिचित वाचन साहित्याच्या वाचनाचा आनंद घेणे.

७. सुमारे ८०० शब्दांची श्रवण शब्दसंपत्ती, ३०० शब्दांची भाषण शब्दसंपत्ती आणि ८० दृक्–शब्दांची वाचन शब्दसंपत्ती विकसित करणे.

८. परिचित अक्षरे व स्वरचिन्हे यांच्या साहाय्याने नवे शब्द बनविणे.

इयत्ता ४ थी – पाठ्यक्रम

अध्ययनक्षेत्र १ – वर्ग, शाळा आणि समाज येथील भाषिक आंतरक्रिया

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
वर्णन	विद्यार्थ्यांनी काढलेल्या चित्रांबाबत गप्पा मारणे. सोपे प्रश्न विचारणे. उत्तरांच्या आधारे नवीन शब्दांचा, वाक्यांचा परिचय करून देणे. त्या आधारे चित्राचे तोंडी वर्णन करून घेणे.	चित्रांचे निरीक्षण करणे. प्रश्नांची उत्तरे देणे. वर्णन करण्यासाठी आवश्यक शब्दांची जुळवाजुळव करणे. गटात वर्णन करणे.	वर्णनाची पद्धती समजते.	सहकार्याची भावना वाढीस लागते.	स्वतःच्या शब्दांत वर्णन करण्याचा प्रयत्न करतात.	तोंडी काम (चित्रवर्णन)
प्रसंगचित्र वर्णन	परिचित प्रसंगावर आधारित चित्रे दाखविणे. त्यांतील तपशील विचारणे. त्याआधारे वर्णन करून घेणे.	प्रसंगचित्रांतील तपशील सांगणे. तोंडी वर्णन करणे.	वर्णनाची पद्धती समजते.	सहकार्याची भावना वाढीस लागते.	चित्राचे स्वतःच्या शब्दांत वर्णन करण्याचा प्रयत्न करतात.	तोंडी काम (प्रसंगचित्र वर्णन)

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
अनुभवकथन, अनुभवतक्ते	दुकान, भाजीबाजार, बसस्थानक, मनोरंजनाचे कार्यक्रम, परिसर भेट, इत्यादी ठिकाणी आलेल्या अनुभवांबाबत चर्चा करणे. प्रश्न विचारून आलेल्या अनुभवांचे कथन करून घेणे. विद्यार्थ्यांचे अनुभव तक्त्यांवर लिहिणे.	आवडलेल्या बाबींविषयी चर्चा करणे. आलेल्या अनुभवांचे कथन करणे. स्वतःच्या मित्रांच्या अनुभवांच्या तक्त्यावरील वर्णनाचे वाचन करणे.	कथनाची पद्धती समजते.	भाषा वापरण्याविषयी आत्मविश्वास वाढीस लागतो.	संदर्भाने शब्दांचे अर्थ समजतात. वाचनाची सवय वाढीस लागते.	वर्गकार्य
आकारभेद	सारख्या असणाऱ्या आकृत्यांत एक वेगळी आकृती काढणे. 'पाहुणा ओळखा' खेळ घेणे.	निरीक्षण करणे. आकृत्यांतील फरक ओळखण्याचा खेळ खेळणे.	आकृत्यांतील साम्यभेदाची जाण येते.	खेळ खेळण्यात मजा वाटते.	वेगळी आकृती ओळखतात.	प्रात्यक्षिक

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
	क्रमाक्रमाने फरक पडणाऱ्या आकृत्यांचे संच निरीक्षणास देणे. आकृत्यांत फरक कसा पडतो हे विचारणे.	आकृत्यांतील क्रमाने पडणारा फरक सांगणे.	आकृत्यांतील क्रमाने पडणाऱ्या भेदाची जाण येते.	खेळ खेळण्यास मजा वाटते.	फरकांचा क्रम ओळखण्याची क्षमता वाढते.	प्रात्यक्षिक
गिरविणे	अक्षरांसाठीचे ठिपके जोडून शब्द तयार होतील अशी शब्दकार्डे तयार करणे. अक्षर योग्य दिशेने कसे गिरवायचे याचे प्रात्यक्षिक दाखविणे. कार्ड गिरविण्यास देणे. तयार झालेले शब्द वाचण्यास सांगणे.	योग्य दिशेने अक्षरे गिरवून शब्द लेखन करणे. लिहिलेल्या शब्दांचे गटात वाचन करणे.	अक्षर व शब्दलेखनाची दिशा, वळण समजते.	स्वतः गिरविण्याने आत्मविश्वास वाढतो.	वेगवेगळी अक्षरे गिरवून शब्द लेखन करतात.	प्रात्यक्षिक

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
शब्दसंपत्ती	वर्णन, अनुभवकथन इत्यादीतून मिळणाऱ्या शब्दांचे, वाक्यांचे विद्यार्थ्यांसमोर कार्डांवर लेखन करणे. वेळोवेळी ती कार्डे गटात वाचनास उपलब्ध करणे.	लेखनाचे निरीक्षण करणे. गटात शब्द, वाक्यांचे वाचन करणे.	वेगवेगळ्या शब्दांची ओळख होते. संदर्भाने शब्दांचे अर्थ समजतात.	भाषा वापरण्याविषयी आत्मविश्वास वाढीस लागतो.	शब्द, वाक्य समजून वाचतात.	प्रात्यक्षिक
गोष्ट	चित्रमालिका दाखविणे. त्यातील तपशील विचारणे. त्यावर आधारित गोष्ट सांगणे. गोष्टीतील पात्रे, घटना इ. विषयी प्रश्न विचारणे. गोष्ट सांगण्यास सांगणे.	गोष्टींतील पात्रे, घटना सांगणे. चित्रमालिकेच्या आधारे गोष्ट सांगणे. पुस्तके वाचून आवडलेली गोष्ट गटात सांगणे.	गोष्ट सांगण्याची पद्धत समजते.	गोष्टींची पुस्तके वाचण्याची आवड निर्माण होते.	बालसाहित्यातील गोष्टी वाचतात.	उपक्रम, स्वाध्याय

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
	चित्रांसह गोष्टी असणारी पुस्तके वाचण्यास देणे. आवडलेल्या गोष्टी गटात सांगण्यास सांगणे.					
कविता	कवितांचे प्रकटवाचन करणे. अनुवाचन करून घेणे. कवितेच्या विषयाबद्दल चर्चा करणे. कविता तालासुरात म्हणणे.	कविता योग्य पद्धतीने वाचणे. नादमय शब्द, कल्पनारम्यता इ. च्या आधारे कवितेचा आनंद घेणे. विषय समजून घेणे. कविता तालासुरात म्हणणे.	कवितेतील कल्पना समजतात. विषय समजतात.	तालासुरात कविता म्हणण्याचा आनंद घेतात.	कविता पालकांना म्हणून दाखवतात.	तोंडीकाम (कविता गायन)

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
विनोद	प्रासंगिक विनोद सांगणे, विनोद वाचण्यास देणे.	शिक्षिकेप्रमाणे गटात विनोद सांगणे. विनोद वाचणे.	विनोदातील गंमत समजते.	विनोदातील मजा अनुभवतात.	विनोद वाचतात. इतरांना सांगतात.	तोंडीकाम (विनोद सांगणे)

अध्ययन क्षेत्र २ – भाषिक नियमव्यवस्थेचा परिचय

भाषिक संबोधांची काही उदाहरणे	सुलभकांच्या (पालक, शिक्षक, मित्र) कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांच्या कृतींची काही उदाहरणे	विद्यार्थ्यांमधील संभाव्य बदलांची काही उदाहरणे			मूल्यमापनाच्या पद्धती, तंत्रे व साधने यांची काही उदाहरणे
			बोधात्मक	भावात्मक	कौशल्यात्मक	
जोडाक्षर	मुख्य अक्षर एका रंगात व जोडाक्षर वेगळ्या रंगात लिहिलेले जोडाक्षरयुक्त शब्द वाचण्यास देणे. शब्दवाचनात मदत करणे.	शिक्षिकेच्या सहकार्याने जोडाक्षरयुक्त शब्द योग्य उच्चारांसह वाचणे.	अक्षरांना जोडण्याची पद्धती समजते. जोडाक्षरांचे उच्चारण करणे समजते.	आत्मविश्वास वाढीस लागतो.	जोडाक्षरयुक्त शब्द असणारी वाक्ये वाचतात.	तोंडीकाम, वर्गकार्य (शब्दवाचन)